

Raport nga takimi konsultativ i OSHC-ve mbi trajtimin tatimor të Organizatave të Shoqërisë Civile

Një komponent thelbësor i mjedisit në të cilin operojnë organizatat e shoqërisë civile (OSHC) është kuadri tatimor. Mund të inkurajojë zhvillimin dhe qëndrueshmërinë e tyre, por gjithashtu mund të krijojë barriera për funksionimin e organizatave të shoqërisë civile. Kuadri i favorshëm tatimor duhet të pasqyrojë specifikat e funksionimit të OSHC-ve, të ndryshme nga ato të subjekteve tregtare, të njohë funksionimin e OSHC-ve në interes të gjerë publik dhe të ofrojë stimuj tatimorë për donatorët për organizatat e shoqërisë civile. Meqenëse sektori i shoqërisë civile është relativisht i ri në Maqedoninë e Veriut, sistemi tatimor rrallë i njohur OSHC-të si entitete specifike të dallueshme nga bizneset dhe institucionet publike, dhe autoriteteve u mungojnë njohuritë e nevojshme për t'i kuptuar specifikat e OSHC-ve. Prandaj, kur hartohen propozime efektive dhe mundësuese për kornizën tatimore për OSHC-të, është me rëndësi të madhe që OSHC-të të përfshihen në mënyrë aktive në proces. Kjo do t'u mundësojë atyre të shprehin nevojat e tyre, të gjejnë të meta dhe boshllëqe në sistemin aktual të taksave dhe të hartojnë propozime së bashku.

Duke pasur parasysh këtë, rreth dyzet përfaqësues të Organizatave të Shoqërisë Civile dhe ekspertë morën pjesë në takimin konsultativ të organizuar më 28 shkurt 2023 në kuadër të projektit të financuar nga BE-ja “Asistencë teknike për përmirësimin e mjedisit mundësues për organizatat e shoqërisë civile në Republikën e Maqedonisë së Veriut”. Qëllimi i takimit ishte të kontribuojë në përmirësimin e taksave që janë të rëndësishme për OSHC-të. Takimi konsultativ erdhi në kohë të duhur sepse ka disa procedura në vazhdim për të bërë ndryshime në kuadrin aktual ligjor që prek OSHC-të. Gjithashtu, kuadri i favorshëm tatimor është pjesë e qëllimeve dhe detyrave të strategjisë së Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për bashkëpunim dhe zhvillim të shoqërisë civile 2022-2024, kështu që takimi ka kontribuar edhe në zbatimin e saj. Gjatë takimit konsultues, pjesëmarrësit patën mundësi që: a) të informohen për kuadrin ekzistues tatimor (tatimi mbi të ardhurat, tatimi mbi vlerën e shtuar dhe tatimi i donacioneve dhe sponsorizimeve) në vendet e Bashkimit Evropian dhe në Republikën e Maqedonisë së Veriut; b) të theksojnë nevojat dhe sfidat me të cilat përballen si OSHC në zbatimin e kuadrit aktual tatimor; c) të ndajnë sugjerimet e tyre për ndryshime dhe përmirësim të taksave që të korrespondojnë me nevojat dhe specifikat e organizatave të shoqërisë civile.

Përbërja e pjesëmarrësve ishte e larmishme duke përfshirë organizata të mëdha, të krijuara mirë, organizata të vogla bazë si dhe ekspertë të Projektit AT.

Përmbajtja dhe diskutimi

Diskusimi gjatë takimit u zhvillua rreth tre çështjeve kryesore tatimore: 1) tatimi mbi të ardhurat; 2) Tatimi mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) dhe 3) trajtimi tatimor i dhënies filantropike. Rendi i ditës është përfshirë në Aneksin 1 të këtij raporti. Dokumenti Përmbledhje e praktikave më të mira në trajtimin tatimor të OSHC-ve në Bashkimin Evropian i përgatitur në kuadër të Projektit shërbeu si sfond për diskutimin. Në sesionin hyrës, znj. Irena Ivanova, Përfaqësuese e Delegacionit të BE-së në vend mbajti fjalën hyrëse të temës duke konfirmuar përkushtimin e BE-së për të ndihmuar institucionet dhe OSHC-të në krijimin e kuadrit tatimor të mundshme për OSHC-të në përputhje me Udhëzimet e BE-së për Shoqërinë Civile. Takimi vazhdoi me prezantimin e secilit nga tre aspektet kryesore tatimore. Eksperti i projektit bëri një hyrje në këtë çështje, duke përshkruar praktikën krahasuese të BE-së dhe legjislacionin ekzistues në Maqedoninë e Veriut. Pas kësaj pasoi një diskutim i hapur, plenar ndërmjet pjesëmarrësve.

Në përgjithësi, pjesëmarrësit mirëpritën organizimin e takimit konsultativ të OSHC-ve. Ata deklaruan se nuk ka shumë mundësi ku mund ta informojnë veten për çështjet kryesore tatimore dhe mënyrat që lidhen me punën e tyre. Kështu, shumë nga pjesëmarrësit e shfrytëzuan takimin për të mësuar rreth propozimeve për përmirësime të mundshme në kuadrin tatimor dhe për të reflektuar mbi përvojën dhe punën e tyre në vend që të jepnin ndonjë rekomandim specifik tatimor.

Tatimi mbi të ardhurat

Në lidhje me tatimin mbi të ardhurat, pas prezantimit të shembujve krahasues nga BE dhe Maqedonia e Veriut, pjesëmarrësit diskutuan pyetjet e mëposhtme:

- Cila është përvoja ekzistuese në zbatimin e legjislacionit për tatimin mbi të ardhurat? A është i qartë legjislacioni?
- A inkurajon OSHC-të që të gjenerojnë të ardhura vetanake nga aktivitetet ekonomike (përfshirë aktivitetet që nuk lidhen me misionin)?
- A është trajtimi tatimor ekzistues i përshtatshëm në krahasim me trajtimin e subjekteve tregtare?

Pjesëmarrësit u pajtuan se është e rëndësishme para së gjithash që Ligji për shoqata dhe fondacione të jetë liberal ndaj OSHC-ve që kryejnë aktivitete ekonomike për të mbështetur qëndrueshmërinë e tyre. Kjo është veçanërisht e rëndësishme duke pasur parasysh nivelin ligjor të mbështetjes financiare nga Qeveria, kërkesat për ndarjen e kostos për projektet e financuara nga donatorët, si dhe interesin në rritje për krijimin e ndërmarrjeve sociale midis OSHC-ve që mbështeten kryesisht në aktivitetet ekonomike. Duke pasur parasysh praktikën krahasuese të BE-së, duhet të mendohet nëse aktivitetet ekonomike që nuk lidhen me misionin mund të lejohen dhe më pas të taten në përputhje me tatimin mbi fitimin. Gjithashtu, u diskutua se në BE ligjvënësit dhe autoritetet tatimore nuk janë tepër të

shqetësuar me aktivitetet ekonomike të OSHC-ve të lidhura me misionin, pasi ato nuk konsiderohen të jenë në konkurrencë të pandershme me tregun dhe përpjekjet tatimore janë të përqendruara kryesisht në aktivitetet ekonomike që nuk lidhen me misionet.

Duke u bazuar në përvojën dhe përshtypjen e pjesëmarrësve, duket se në këtë pikë tatimi ekzistues i të ardhurave të përcaktuara në Ligjin për tatimin mbi të ardhurat është i përshtatshëm për shumicën e organizatave pasi ato rrallë gjenerojnë më shumë se 1.000.000 denarë të ardhura nga aktivitetet ekonomike. Megjithatë, me trendin në rritje të ndërmarrjeve sociale në të ardhmen e afërt kjo mund të jetë një problem për rritjen e numrit të OSHC-ve. Përveç kësaj, nëse OSHC-ja dëshiron të gjenerojë të ardhura nga aktivitetet ekonomike për të mbuluar pjesën e tyre të kostos në projektet e financuara nga donatorët, pragu prej 1.000.000 denarësh është shumë i ulët dhe do të krijonte barrë shtesë tatimore për organizatën.

Për më tepër, u diskutua se ndërsa për OSHC-të, aktivitetet ekonomike të të cilave nuk përfshijnë kosto të mëdha në lidhje me ato aktivitete, tatimi mbi të ardhurat e përgjithshme mund të jetë i përshtatshëm, kështu nuk do të ishte rasti për ato organizata, shpenzimet e të cilave lidhen me aktivitetet ekonomike që janë të larta. Për këtë arsye, u sugjerua që në vend të zgjedhjes së një trajtimi fiks të tatimit mbi të ardhurat, mund të futet një qasje më fleksibël. Gjegjësisht, OSHC-të mund të kenë mundësi të zgjedhin ose taksimin mbi të ardhurat e përgjithshme (siç është në këtë moment), ose taksimin e bazuar në tepricë siç është për kompanitë kryesore. Kështu, organizata mund të zgjedhë se cili trajtim tatimor është më i përshtatshëm për aktivitetet e saj ekonomike, siç është rasti për subjektet fitimprurëse.

Tatimi mbi Vlerën e Shtuar (TVSH)

TVSH-ja u diskutua në lidhje me TVSH-në hyrëse (kur OSHC-të blejnë mallra dhe shërbime) si dhe TVSH-në dalëse (kur OSHC-të janë ofrues të mallrave dhe shërbimeve) duke reflektuar në pyetjet e mëposhtme:

- Cila është përvoja ekzistuese në zbatimin e legjislacionit për TVSH-në?
- A po përballen OSHC-të me sfida në zbatimin e tij dhe si mund të tejkalohen këto sfida?
- A mund të përmirësohet trajtimi me TVSH i OSHC-ve duke lehtësuar barrën financiare të TVSH-së hyrëse në veçanti për OSHC-të e vogla etj.?

Në këndvështrimin krahasues, TVSH-ja hyrëse është një sfidë për shumë OSHC në BE dhe ato rrallëherë e kthejnë TVSH-në nëse nuk kanë aktivitete ekonomike që gjenerojnë të ardhura mbi pragu të TVSH-së. U diskutua se në Maqedoninë e Veriut, TVSH-ja hyrëse është e përjashtuar për projektet e financuara nga donatorët dhe për blerjet e bëra me donacione nga subjektet lokale (sipas procedurës së rënduar të Ligjit për donacione dhe sponsorizime për veprimtaritë publike). Megjithatë, TVSH-ja në pjesën e ndarjes së kostos së projekteve të financuara nga BE-ja nuk mbulohet me përjashtimin të TVSH-së dhe u konkludua se ky duhet të jetë një përmirësim i qëndrueshëm duke pasur parasysh se ndarja e kostos së qeverisë është përfshirë në përjashtimin nga TVSH-ja. Përveç kësaj, shumë OSHC të vogla nuk zbatojnë

projekte të financuara nga donatorët, kështu që ata duhet të paguajnë TVSH-në për të gjitha shpenzimet e tyre, gjë që rrit kostot e tyre. Të frymëzuar nga shembujt e skemës së rimbursimit të TVSH-së për organizatat bamirëse si dhe “moj DDV”, pjesëmarrësit sugjerojnë që një formë e kthimit të TVSH-së do të ishte e dobishme për OSHC-të e vogla dhe ato bazë.

Sa i përket TVSH-së dalëse, legjislacioni i BE-së dhe Maqedonisë së Veriut e lidh atë me shërbimet dhe jo me llojin e subjekteve. Analiza dhe diskutimet kanë vënë në dukje se përmirësime mund të bëhen në trajtimin e TVSH-së mbi donacionet ushqimore me anë të thjeshtimit të procedurave. Në disa vende të BE-së, shërbimet që OSHC-të u ofrojnë anëtarëve të tyre përjashtohen nga TVSH-ja nëse nuk ndërhyjnë në konkurrencën e drejtë të tregut. Kjo është diçka për t'u marrë parasysh edhe në Maqedoninë e Veriut.

Trajtimi tatimor i dhënies filantropike

Në këndvështrimin krahasues të BE-së, trajtimi tatimor i dhënies filantropike është më kompleksi dhe më i larmishëm pasi varet nga sistemi i përgjithshëm i taksimit, shoqërisë civile dhe traditat dhe zhvillimi i filantropisë, etj. Kështu, praktika më e mirë në këtë fushë duhet të vërehet në nivelin e parimeve dhe tendencave të trajtimit tatimor për dhënien e bamirësisë. Ndërsa Maqedonia e Veriut ka një spektër të gjerë të stimujve tatimorë, u diskutua se ndryshimet në Ligjin për donacionet dhe sponsorizimet në aktivitetet publike (LDSAP) janë të nevojshme për të inkurajuar në mënyrë efektive donatorët vendas dhe për të promovuar kulturën e dhënies. Pas prezantimit nga eksperti, u diskutuan pyetjet e mëposhtme:

- Cila është përvoja ekzistuese nga zbatimi i stimujve tatimorë për dhënien filantropike?
- A po përjetojnë OSHC-të sfida në zbatimin e tyre dhe si t'i zbusin ato sfida?
- A mund të përmirësohet nxitja tatimore? A ka nevojë për përfitime shtesë tatimore për donacionet për OSHC-të me status të përfitimit publik (statusi OIP), donacionet shumëvjeçare etj?

Pjesëmarrësit ndanë përvojën e tyre si dhe dilemat në zbatimin e LDSAP. Disa kanë hasur vështirësi në kalimin e procedurave administrative për përfitimet tatimore në kuadrin e LDSAP ndërsa të tjerë kanë përjetuar sfida në përcaktimin e çështjeve të taksave që lidhen me aktivitetet e mbledhjes së fondeve bamirëse. Meqenëse procedura administrative ex-ante për marrjen e përfitimeve tatimore nuk ekziston në asnjë nga vendet e tjera evropiane, u ra dakord gjithashtu nga pjesëmarrësit që procedura duhet të thjeshtohet duke ndjekur praktikën më të mirë të vendeve të BE-së. Për më tepër, u diskutua se është më mirë përfitim gjetja e një zgjidhjeje praktike dhe të efektshme për statusin e OIP sesa ndërrhyrja në ligjin e TVSH-së dhe zgjidhjet e tjera sistematike të taksave.

Gjatë takimit konsultativ, pjesëmarrësit gjithashtu trajtuan çështje dhe sfida të tjera që ata kanë në lidhje me menaxhimin e tyre financiar dhe qëndrueshmërinë siç është ligji për kontabilitetin për organizatat jofitimprurëse, zbatimin e projekteve të financuara nga BE, domosdoshmërinë që Qeveria të njohë dhe shpërblejë ekspertizën e politikave të ofruara nga OSHC-të etj. U konkludua se konsultimet dhe ngjarjet e mëtejshme janë të nevojshme për të vazhduar diskutimet në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me qëndrueshmërinë financiare të OSHC-ve.

Vërejtje përmbyllëse

Bazuar në diskutimet, konkluzionet kryesore mund të përmbliidhen si më poshtë:

- Ekziston një mungesë e dukshme njohurish dhe informacioni i përshtatshëm për përdoruesit në lidhje me kuadrin tatimor për OSHC-të. Në veçanti, organizatat më të vogla përballen me vështirësi në lundrimin nëpër sistemin tatimor dhe financiar. Prandaj, është e rëndësishme të organizohen ngjarje të ngjashme, sesione dhe shërbime mbështetëse për të përmirësuar kapacitetet në sektor dhe për të ndihmuar OSHC-të në kuptimin e duhur të taksave përkatëse.
- Ekziston një hapësirë për përmirësimin e kuadrit tatimor për OSHC-të në të gjitha llojet e taksave të diskutuara. Rekomandimet e politikave të përshkruara duhet t'u komunikohen institucioneve. Paralelisht, ato mund të përdoren si mjet avokimi për OSHC-të.
- Meqenëse është e pamundur të trajtohet çdo aspekt i taksimit në të njëjtën kohë, duhet të hartohet një plan që i jep përparësi çështjeve të caktuara. Në këtë drejtim, është thelbësore të koordinohen dhe të përmirësohen procedurat aktuale për hartimin dhe rishikimin e legjislacionit përkatës për OSHC-të. Kjo në veçanti i referohet rishikimeve në Ligjin për shoqata dhe fondacione, projektligjit për ndërmarrjet sociale dhe rishikimeve në Ligjin për donacione dhe sponsorizime në aktivitetet publike. Çështje të tjera të tilla si kthimi i TVSH-së së hyrëse, etj. mund të adresohen në fazat e ardhshme të rishikimeve të politikave.
- Nevojiten konsultime dhe takime të mëtejshme me OSHC-të në formësimin e rekomandimeve të politikave. Këto takime duhet të ndodhin me një grup më të vogël të OSHC-ve të përzgjedhura me përvojë dhe ekspertizë në çështjet e lidhura me sektorin, në veçanti tatimet, punën financiare të OSHC-ve dhe legjislacionin e OSHC-ve.

ANEKSI I – Agjenda për takimin konsultues të OSHC-ve

Takim konsultues i OSHC-ve mbi Trajtimin tatimor të Organizatave të Shoqërisë Civile

28 shkurt 2023

Vendi: Hotel Panoramika me mundësi pjesëmarrje online

Agjenda

10:50 – 11:00 Regjistrimi i pjesëmarrësve

11:00 – 11:05 Hapja dhe prezantimi i takimit
– *Nikica Kusinikova, eksperte*

11:05 – 11:10 Fjalë mirëseardhje dhe informacione rreth projektit
- *Irena Ivanova, EUD*

11:10 – 11:40 Tatimi i të ardhurave

- Prezantimi i analizës krahasuese në BE dhe në Maqedoninë e Veriut – *Nikica Kusinikova, eksperte*
- Pyetje dhe përgjigje, diskutim mbi taksimin e të ardhurave (diskutim plenar)

11:40 – 12:10 Tatimi mbi vlerën e shtuar

- Prezantimi i analizës krahasuese në BE dhe në Maqedoninë e Veriut – *Nikica Kusinikova, eksperte*
- Pyetje dhe përgjigje, diskutim mbi TVSH-në (diskutim plenar)

12:10 – 12:40 Trajtimi tatimor i donacioneve filantropike

- Prezantimi i analizës krahasuese në BE dhe në Maqedoninë e Veriut – *Nikica Kusinikova, eksperte*
- Pyetje dhe përgjigje, diskutim mbi taksat mbi donacionet (diskutim plenar)

12:40 – 12:45 Përfundimet dhe hapat e ardhshëm

This project is funded
by the European Union

A project implemented
by a consortium led by:

